

10. Hafta

KOYUNLARIN BESLENMESİ

Türkiye ve diğer ülkelerde sadece koyunculukla uğraşan işletme sayısı pek fazla değildir. Türkiye’de koyunculuk, genellikle çiftliğin ve aile işletmelerinin bir bölümü olarak ele alınmaktadır. Koyunculunun ekstansif şartlarda yapılması, otlatmaya müsait olması, gebelik süresinin sığırlardan daha kısa olması (5 ay), iki yılda üç kez yavru elde etme imkanı vermesi ve ikizlik, üçüzlük nedeniyle fazla yavru elde edilebilmesi, bakım ve beslemesinin, sevk ve idaresinin kolay olması gibi avantajlarının yanı sıra, bazı bölgelerde koyun eti ve sütüne olan talep, koyun sütünün peynir yapımına elverişli olması, koyun yetiştiriciliğini önemli kılmaktadır.

KOYUNLARIN BESİN MADDELERİ İHTİYAÇLARI

Koyunların besin madde ihtiyaçlarının kesin rakamlarla belirlenmesi mümkün değildir. Çünkü değerler koyunların içinde yaşadığı çevresel şartların, örneğin sıcaklık ve hareket yoğunluğuna göre değişmektedir. Yapağının kalınlığına göre koyunlar için kritik sıcaklıklar çok farklıdır. Yine ağıl şartlarında yem tüketimi normal mer’a şartlarına göre yaklaşık % 25 daha az olmaktadır.

Protein İhtiyacı

Gerek küçük cüsseli oluşları gerekse yapağının hemen hemen tümüyle proteinden oluşması koyunlarda protein ihtiyacının yükselmesine neden olmaktadır. 50 kg ağırlığındaki bir koyunun günlük yaşama payı protein ihtiyacı 95 g’dır. Aynı ağırlıktaki koyunun çiftleşme öncesi protein ihtiyacı 150 g’a çıkmaktadır.

Gebeliğin ilk 15 haftasında bulunan 50 kg ağırlığındaki koyunun günlük protein ihtiyacı 112 g iken, gebeliğin son 4 haftasında kuzulama oranının %130-150 olması beklenen koyunun günlük protein ihtiyacı 175 g, aynı ağırlıkta ve kuzulama oranının %180-225 olması beklenen koyunun ihtiyacı ise 196 g’dır.

Laktasyon için protein ihtiyacı

Laktasyonun ilk 6-8 haftasında tekiz yavruleyen 50 kg ağırlığındaki bir koyunun günlük protein ihtiyacı 304 g iken aynı ağırlıktaki ikiz yavruleyen koyunun günlük protein ihtiyacı 389 g’dır

Yapağı için protein ihtiyacı

. Koyun ırklarına göre değişmekle beraber günde 5-40 g yapağı büyümesi olmakta ve ortalama 6 g protein veya 1 g nitrojen birikmektedir.

Enerji İhtiyacı

Koyunların beslenmesinde en çok noksanlığı çekilen besin maddesi enerjidir.

Yaşama payı enerji ihtiyacı

Koyunlarda yaşama payı enerji ihtiyaçları sindirilebilir enerji (SE), metabolize edilebilir enerji (ME) cinsinden hesaplanabilir,

$$SE= 119 W^{0.75}$$

$$ME= 98 W^{0.75}, \text{ kcal}$$

Gebelik için enerji ihtiyacı

Gebeliğin ilk 15 haftasında olan 50 kg ağırlığındaki bir koyunun günlük ME ihtiyacı 2.4 Mcal iken, aynı ağırlıkta, gebeliğin son 4 haftasında ve kuzulama oranı % 130-150 olması beklenen koyunun enerji ihtiyacı 3.4 Mcal'ye yükselmekte, kuzulama oranının %180-225 olması durumunda ise ihtiyaç 4.0 Mcal'e yükselmektedir.

Laktasyon için enerji ihtiyacı

Laktasyon döneminde koyunun ürettiği sütün miktar ve yapısı ile tekiz veya ikiz doğum enerji ihtiyacını artırmaktadır. Koyunlarda laktasyon 12 haftadan 20 haftaya kadar değişebilmektedir.

Mineral Madde İhtiyacı

Koyunların beslenmelerinde 15 değişik mineral maddeye ihtiyaç vardır. En önemli makro elementleri Ca, P, Mg, Na, K, Cl, S en önemli mikro elementleri ise, Fe, Cu, Mn, Co, I, Zn ve Se oluşturmaktadır.

Su İhtiyacı

Koyunlar su ihtiyacın içme sularından, kardan, çığ ve kırağıdan, metabolik sudan ve yemlerde bulunan sudan karşılamaktadırlar.

Kuru Madde İhtiyacı

Koyunlar ihtiyaçları olan besin maddelerini belirli kuru madde ile temin etmektedirler. Koyunların yaşama payı günlük kuru madde ihtiyaçları canlı ağırlığın %2-2.5'u kadardır.

AŐIM DÖNEMİNDEKİ KOYUNLARIN BESLENMESİ (FLUSHING)

Diři koyunun çiftleşmeden 2 hafta öncesinden başlayarak, çiftleşme dönemi ve çiftleşmeden 2-3 hafta sonrasına kadar yapılan zengin besleme **flushing** olarak isimlendirilmektedir.

Flushing uygulamasında her gün hayvan başına mer'aya ilave olarak 250-400 g kadar konsantre yem verilmelidir. Kaliteli ayır kuru otuna ilave olarak mısır, yulaf ve arpa gibi enerjice zengin tahıllardan verilebilir.

LAKTASYONDAKİ KOYUNLARIN BESLENMESİ

Koyun sütünün yağ düzeyi %4.0-8.4, protein düzeyi %5.0-6.0 arasında değişmektedir. Koyun sütünün enerjisi inek sütünden daha yüksektir. Koyunların süt verimi ihtiyaçlarını sadece kaba yemlerle karşılamak mümkün olmaz, koyunlar laktasyonun ilk devresinde kaba yeme ilave olarak günde 1-1.5 kg kesif yem tüketebilirler. Kaba yemin kalitesine göre kesif yemin miktarı dşrlebilirse de, laktasyonun ilk 4-6 haftasında sağmal koyuna günde en az 500-600 g kesif yem verilmelidir. Laktasyondaki koyunların kesif yemlerine genel bir kural olarak emzirdiği her kuzu için 0.5 kg tahıl katılmalıdır.

KOÇLARIN BESLENMESİ

Damızlık koçların cinsel aktivitelerinin ve sperma kalitesinin yüksek olması için beslenmelerine zen gösterilmelidir.

Koların iftleřme döneminin başında vücut kondüsyon skoru (VKS) 3.5-4 olmalıdır. Koç başına normal yeme ilave olarak günde 1-1.2 kg mısır ya da 1-2 kg konsantre yem (%22 HP, 2 Mcal/kg ME) verilebilir.